

Sygn. akt: I C 569/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2015 roku

Sąd Rejonowy w Przasnyszu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Anna Andrzejewska
Protokolant:	Małgorzata Szczypińska

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2015 roku w Przasnyszu na rozprawie

sprawy z powództwa A. B.

przeciwko A. W.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. oddała powództwo;

II. odstępuje od obciążania powódki kosztami sądowymi, których nie miała obowiązku uiścić i które zostały tymczasowo poniesione przez Skarb Państwa, i przejmuje je na rachunek Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w Przasnyszu);

III. oddała wniosek adwokata A. P. o przyznanie wynagrodzenia z tytułu pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu;

IV. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.417,00 zł złotych (dwa tysiące czterysta siedemnaście złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2.400,00 złotych (dwa tysiące czterysta złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 569/14

UZASADNIENIE

Powódka A. B. skierowała przeciwko A. W. pozew – po doprecyzowaniu powództwa na rozprawie w dniu 9 marca 2015 roku – o uznanie za bezskuteczne w stosunku do niej dwóch umów: umowy kupna – sprzedaży nieruchomości zawartej w dniu 28 stycznia 2013 roku przed notariuszem w P. L. T. za numerem repertorium A nr (...) i umowy kupna – sprzedaży udziału w prawie własności nieruchomości zawartej w dniu 1 marca 2013 roku przed notariuszem w P. L. T. za numerem repertorium A nr (...) zawartych przez M. D. z pozwanym A. W. wskazując, że żądanie pozwu dotyczy wierzytelności przysługującej powódce od dłużnika M. D. na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Przasnyszu z dnia 1 października 2013 roku w sprawie I C 673/13. Pełnomocnik powódki wniósł również o zasądzenie od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w związku z pomocą prawną udzieloną powódce urzędu. W uzasadnieniu powódka wskazała, że dłużnik M. D. pomimo obietnic nie zwrócił jej pieniędzy po fikcyjnej – w jej ocenie – sprzedaży swoich nieruchomości (gospodarstwa). Twierdziła, że dłużnik nadal gospodaruje i hoduje krowy w ilości około 70

szytk. Egzekucja komornicza wobec dłużnika M. D. okazała się bezskuteczna. Pozwanego określiła jako „sojusznika” dłużnika. Dodała, że M. D. po sprzedaży całego gospodarstwa zaczął oddawać do Mleczarni bardzo duże ilości mleka, natomiast, gdy zwróciła się do niego z prośbą o zwrot pieniędzy, przepisał on w dniu 01.04.2013 roku swoje konto na które przychodziły pieniądze z Mleczarni na swego sąsiada i kolegę K. Z.. Stwierdziła, że tak jest do dnia dzisiejszego i jest tolerowane przez pozwanego. W dniu 07.04.2013 roku M. D. oddał jej 5.000 złotych i zobowiązał się na piśmie, że co miesiąc będzie jej oddawał dług i do końca roku odda jej wszystkie pieniądze. Potem jeszcze 20.06.2013 roku oddał jej kolejne 2.000 złotych i oświadczył, że więcej już jej nie odda.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego. Wskazał, że w wyniku zawartych umów sprzedaży sprzedający nie stał się niewypłacalny, gdyż otrzymał od kupującego (pozwanego) do rąk własnych najpierw 107.534,83 złotych, a następnie 25.000,00 złotych, a zatem środki przewyższające trzykrotnie zadłużenie względem powódki. Ponadto przed zawarciem przedmiotowych umów pozwany weryfikował stan zadłużenia M. D., co znajduje odzwierciedlenie w treści aktów notarialnych. Pozwany nie miał jednak wiedzy o zobowiązaniach sprzedającego wobec powódki, a sprzedający nie poinformował go o takim zadłużeniu. Dodał, że powództwo w sprawie I C 673/13 mogło być wytoczone już po zawarciu przedmiotowych umów, na co wskazuje sygnatura tych akt, z pewnością natomiast wyrok w tej sprawie zapadł po zawarciu tych umów. Podnosił, że nie miał żadnej realnej możliwości ustalenia, że sprzedający mógłby działać z zamiarem pokrzywdzenia wierzycielki. Roszczenie powódki nie było w żaden sposób ujawnione, np. przez stosowny wpis w księgach wieczystych. Umowy pomiędzy pozwanym a M. D. nie były również pozorne. Pozwany poza należnościami wypłaconymi bezpośrednio zbywcy (około 132.000 złotych) zapłacił do rąk wierzycieli sprzedającego łącznie około 600.000 złotych.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 28 stycznia 2013 roku M. i E. małżonkowie D. sprzedali A. W. zabudowaną nieruchomość rolno – leśną położoną w miejscowości B. składającą się z działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi: (...) o łącznej powierzchni 308860m⁽²⁾ za cenę 700.000 złotych. Sprzedający otrzymali od kupującego gotówką część ceny w kwocie 107.534,83 złotych, a pozostałą część ceny kupujący zobowiązał się zapłacić sprzedającym dokonując spłaty ich zadłużenia w kwotach: 157.465,17 złotych na rzecz Komornika Sądowego prowadzącego trzy postępowania egzekucyjne w sprawach Km 1126/12, Km 1184/12 i Km 3150/12 oraz 435.000,00 złotych na rzecz (...) S.A. w W.. Strony ustaliły, że wydanie kupującemu nieruchomości stanowiącej przedmiot tej umowy nastąpi do 31 marca 2013 roku (akt notarialny – repertorium A nr (...) – k. 30-36).

W dniu 1 marca 2013 roku M. D. sprzedał A. W. cały przysługujący mu udział wynoszący 3/5 części w prawie własności niezabudowanej nieruchomości rolno – leśnej położonej w miejscowości B. stanowiącej działkę oznaczoną numerem ewidencyjnym (...) o łącznej powierzchni 22650m² za cenę 25.000 złotych. Sprzedający otrzymał od kupującego gotówką całą cenę w kwocie 25.000 złotych (akt notarialny – repertorium A nr (...) – k. 26-29v).

Sąd Rejonowy w Przasnyszu wyrokiem z dnia 1 października 2013 roku w sprawie I C 673/13 zasądził od M. D. na rzecz A. B. kwotę 42.500 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 16 września 2012 roku do dnia zapłaty, umorzył postępowanie co do kwoty 2.500 złotych z uwagi na skuteczne cofnięcie pozwu, a także zasądził od M. D. na rzecz A. B. kwotę 2.400 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, orzekł o kosztach sądowych i nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności (k. 58).

Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2014 roku komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w P. T. I. umorzył postępowanie egzekucyjne w sprawie egzekucyjnej wszczętej na wniosek wierzyciela A. B. przeciwko dłużnikowi M. D. w sprawie Km 339/14 o egzekucję świadczenia pieniężnego w kwocie 54.836,78 złotych wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji na mocy art. 824 § 1 pkt 3 kpc (k. 4).

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 531 § 1 kc uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową.

Jako materialnoprawne przesłanki warunkujące uznanie czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli o których mowa w art. 527 § 1 kc wskazać należy: 1) istnienie wierzytelności, 2) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią, 3) pokrzywdzenie wierzycieli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika, 4) dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, 5) uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią, 6) działanie osoby trzeciej w złej wierze. Wymienione przesłanki warunkujące możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony pauliańskiej muszą wystąpić kumulatywnie, a ciężar ich udowodnienia – zgodnie z regułą dowodową wyrażoną w art. 6 kc – spoczywa na wierzycielu wytaczającym powództwo pauliańskie.

W niniejszej sprawie powódka nie wykazała wszystkich przesłanek warunkujących uznanie skargi pauliańskiej za zasadną.

Pozwany nie kwestionował, że powódce przysługuje wierzytelność pieniężna w kwocie wskazanej w pozwie wobec dłużnika M. D.. Powyższe potwierdzają przedłożone przez powódkę dokumenty jak kopia wyroku wydanego w sprawie I C 673/13 i postanowienie komornika o umorzeniu egzekucji w sprawie egzekucyjnej Km 339/14. Nie kwestionował też, że był stroną czynności prawnej – dwóch umów sprzedaży opisanych w pozwie – mocą których dłużnik powódki przeniósł na jego rzecz własność nieruchomości i udziału w nieruchomości składających się na gospodarstwo rolne dłużnika. Powyższe, zgodnie z art. 229 kpc i art. 230 kpc, Sąd uznał za udowodnione przez powódkę.

Wbrew twierdzeniom pełnomocnika pozwanego, powódka wykazała, że dłużnik dokonał czynności (umowy sprzedaży nieruchomości i udziału w nieruchomości) ze świadomością pokrzywdzenia powódki. Pomimo, że wyrok w sprawie I C 673/13 wydany został już po zawarciu objętych pozwem umów sprzedaży i nie wiadomo kiedy to powództwo zostało wytoczone, to jednak dłużnik – w dacie zawierania przedmiotowych umów - bezsprzecznie wiedział o istnieniu wierzytelności, na co wskazuje data od której zasądzone odsetki ustawowe w sprawie I C 673/13, jak również niezakwestionowany przez pozwanego i podniesiony przez powódkę fakt, że dłużnik już po zawarciu przedmiotowych umów z pozwanym dokonał częściowej spłaty długu wobec powódki. Mając na uwadze zasady doświadczenia życiowego uznać należy, że dłużnik wiedział też o skutkach usunięcia ze swego majątku jego składników. W tym zakresie Sąd miał na uwadze ogólną dojrzałość dłużnika i fakt, że posiadał znaczne zadłużenia u różnych wierzycieli na znaczne kwoty. Żadna ze stron nie wskazywała przy tym na jakiegokolwiek ułomności dłużnika w zakresie jego logicznego rozumowania, czy sprawności umysłowej.

Powódka nie wykazała jednak, że na skutek czynności prawnej jej dłużnika z pozwanym, dłużnik stał się niewypłacalny. W tym zakresie niewystarczające okazało się postanowienie o umorzeniu egzekucji, skoro z treści aktów notarialnych wynika, że dłużnik otrzymał w gotówce od pozwanego tytułem ceny kwotę wystarczającą na zaspokojenie wierzytelności powódki. W tym zakresie istotne są twierdzenia samej powódki, która podała, że oczekiwała na pieniądze od dłużnika po dokonaniu przez niego sprzedaży gospodarstwa i w części je otrzymała. Z jej wiarygodnych wyjaśnień wynika, że dłużnik po dokonaniu sprzedaży gospodarstwa na rzecz pozwanego dysponował znaczną kwotą, gdyż zakupił krowy i sprzedawał duże ilości mleka do mleczarni. Taka sytuacja miała miejsce do końca kwietnia 2013 roku, a zatem już po zawarciu umów, których dotyczy pozew w niniejszej sprawie. Powódka ponadto podała, że od 1 maja 2013 roku dłużnik przepisał wszystko co posiadał, w tym rachunek bankowy na który wpływały jego dochody ze sprzedaży mleka, na inną niż pozwany osobę, a mianowicie na swego kolegę i sąsiada - K. Z.. Już z twierdzeń samej powódki wynika zatem, że nie czynność prawna dłużnika z pozwanym, ale z K. Z. skutkowałą pokrzywdzeniem wierzycielki. Powódka podała, że posiadane przez dłużnika krowy nie zaspokoiłyby jej wierzytelności, jednak podała też, że miesięcznie dłużnik M. D. otrzymywał około 30.000 złotych za zdane mleko. Sąd nie znalazł powodów, by odmówić wiarygodności takim twierdzeniom powódki. Potwierdza to tezę, że pozbycie

się miesięcznego dochodu w takiej wysokości skutkowało pokrzywdzeniem wierzycielki, która mogła z niego uzyskać zaspokojenie swoich roszczeń wobec dłużnika.

Powódka nie wykazała ponadto, że pozwany uzyskał skutek zawartych z dłużnikiem umów sprzedaży korzyść majątkową, skoro zapłacił dłużnikowi cenę i spłacił w ramach zapłaty tej ceny znane sobie zobowiązania dłużnika.

Jak wykazano wyżej dłużnik miał świadomość co do woli pokrzywdzenia wierzyciela (powódki) na skutek dokonanej czynności prawnej z osobą trzecią (pozwanym), jednak w sytuacji, gdy osoba trzecia uzyskała korzyść odpłatnie, to wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną tylko wtedy, gdy ta osoba trzecia o zamiarze dłużnika wiedziała. Przyjmując więc nawet, że pozwany uzyskał korzyść majątkową na skutek czynności prawnych zawartych z dłużnikiem powódki, to na powódce spoczywał ciężar dowodu co do wykazania, że pozwany wiedział, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia powódki. Temu wymogowi powódka reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika nie sprostała. Pozwany w sposób wiarygodny wyjaśnił natomiast, że przed zawarciem spornych umów sprzedaży sprawdzał stan zadłużenia M. D.. Z treści złożonych do akt sprawy umów sprzedaży wynika, że przejął zobowiązania dłużnika wobec znanych sobie wierzycieli. Powyższemu powódka nie zaprzeczyła. Przyznała ponadto, że pozwany nie jest kolegą M. D.. Wprawdzie pozwana sugerowała, że dłużnika z pozwanym łączą wspólne niejasne, bo fikcyjne, interesy, skoro po sprzedaży dłużnik nadal gospodaruje na sprzedanym gruncie, to jednak twierdzenia tego nie wykazała dowodowo. Pozwany podnosił natomiast, że zawarł z dłużnikiem umowę dzierżawy, a tej okoliczności powódka skutecznie nie podważyła. Powyższe przesądza o braku domniemania prawnego z art. 527 § 3 kc. W tych okolicznościach nie sposób uznać, że pozwany działał w złej wierze.

Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy, że nie zostały spełnione w sprawie wszystkie przesłanki do uwzględnienia roszczenia powódki z art. 527 § 1 kc i dlatego na mocy powołanych wyżej przepisów powództwo podlegało oddaleniu.

Mając na uwadze, że powódka była w całości zwolniona od kosztów sądowych z uwagi na swoją trudną sytuację majątkową, odstąpiono od obciążania powódki kosztami sądowymi, których nie miała obowiązku uiścić i przejęto je na rzecz Skarbu Państwa (kasy Sądu Rejonowego w Przasnyszu) na mocy art. 113 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 roku, poz. 1025 ze zm.).

Wniosek pełnomocnika powódki o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu podlegał oddaleniu z uwagi na brak oświadczenia, o którym mowa w § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 461). Powyższe znajduje potwierdzenie w stanowisku judykatury, np. postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 23.02.2012 roku w sprawie V CZ 133/11 (Lex nr 1215161) zgodnie z którym oświadczenie, że opłaty nie zostały zapłacone w całości lub w części, powinno być wyraźnie sformułowane we wniosku adwokata o przyznanie od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy udzielonej stronie postępowania z urzędu i postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 14 października 1998 roku w sprawie II CKN 687/98 (OSNC 1999/3/63, Biul. SN 1999/1/13, LEX nr 34587) zgodnie z którym niezłożenie przez pełnomocnika oświadczenia, iż żądane koszty nie zostały zapłacone w całości lub w części, nie stanowi braku formalnego pisma, lecz brak w zakresie uzasadnienia wniosku, toteż nie podlega ewentualnemu uzupełnieniu w trybie art. 130 kpc.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu, nie znajdując podstaw do zastosowania dyspozycji art. 102 kpc. Przepis art. 102 kpc przewiduje wyjątek od zasady odpowiedzialności strony przegrywającej sprawę za koszty procesu (art. 98 § 1 kpc). Stanowi on, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów procesu albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Ustalenie, czy w sprawie zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony”, zależy od swobodnej oceny sądu.

W realiach rozpoznawanej sprawy bezspornym jest, że powódka ma trudną sytuację materialną, jednak przepis art. 102 kpc nie może być rozszerzająco wykładany i wyklucza uogólnienie. W szczególności brak jest podstaw do przyjęcia, że sama trudna sytuacja majątkowa osoby przegrywającej sprawę i dysproporcja jej zasobów majątkowych w stosunku do strony pozwanej stanowiąc będzie podstawę do zastosowania dyrektywy zawartej w art. 102 kpc. Przeciwno takiemu

poglądowi przemawia też treść art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku powołanej wyżej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zgodnie z którym zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. Subiektywne przekonanie o zasadności swego roszczenia w sytuacji reprezentowania powódki przez zawodowego pełnomocnika nie zwalnia jej od ryzyka związanego ze skutkami finansowymi przegrania procesu. Skutki takie powódka winna wziąć pod uwagę, a fachowy pełnomocnik powinien uprzedzić ją o możliwych skutkach przegrania procesu.